No. 2213 Zaterdag 5 Juni 1926. 43ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De duurte van leven en de woningnood.

In de *N. Rott. Crt.* van Zaterdag 24 April l. l. lezen we daaromtrent, onder de Rubriek „West-Indie", een artikel, dat wel eenige kantteekeningen verdient.

De schrijver ervan is blijkbaar iemand, die zeer goed met Curaçao bekend is. Althans uit den aanhef van zijn artikel valt op te maken, dat hij in zijn omgeving beschouwd wordt, als een soort deskundige of vraagbaak in Curaçaosche zaken. Want in den laatsten tijd krijgt hij „veel bezoek van menschen die aangelokt waarschijnlijk door de berichten omtrent den phenomenalen economischen vooruitgang van het eiland, naar een betrekking aldaar wenschen te solliciteeren, of die zelfs op goed geluk af, daarheen wenschen te trekken, in de hoop, er wel spoedig emplooi te zullen vinden."

Die menschen komen bij schrijver, meestal met een lijstje van vragen, omtrent de verschillende levensomstandigheden, zooals woninghuurprijzen, dienstbodenloonen, prijzen der eerste levensbehoeften en winkelartikelen.

***

Omtrent de WONINGHUURPRIJZEN schrijft hij het volgende:

„De woninghuurprijzen mogen zeer sterk gestegen zijn in de laatste jaren, en thans voor sommige categorieën woningen hooger, zelfs aanzienlijk hooger zijn dan hier, — in 't algemeen te spreken van *exorbitante* prijzen, is schromelijk overdrijven. Al dadelijk zou men zulk een algemeene bewering hunnen weerleggen met te wijzen op de huurprijzen der arbeiders- en volkswoningen, welke veel lager zijn dan hier. Waar vindt men hier arbeiderswoningen van f 12.— f 10. en zelfs van f 6 en van f 5.— niet per *week*, maar per *maand*, zooals te Willemstad op Curaçao? Of nette volkswoningen van f 25.— en f 20.— per *maand*.

Trouwens ook de prijzen voor de meest luxueuse woningen, de z. g. „villa's" der gefortuneerden zijn niet buitensporig hoog. Huurprijzen als f 2000 tot f 2500 per jaar betaalt men toch ook hier allicht voor dergelijke „heerenhuizen."

Het zijn dan ook enkel de woningen van den netten burgerstand, van de menschen met bescheiden inkomens, die toch, om hunne betrekking, hunne maatschappelijke positie, hun „stand" niet in een volkswoning hunnen wonen, die werkelijk buitensporig duur zijn. Van zulke woningen, waarvan de huurprijzen nog in de eerste jaren van den oorlog varieerden tusschen f 30 en f 60 per maand, zijn die prijzen thans f 50, tot f 100, zelfs f 125."

Tot zoover de schrijver.

***

Hij verdeelt dus de woningen in vier klassen:

de *arbeiders- en volkswoningen*, van f 12, f 10, f 6 en f 5 per maand;

de *nette volkswoningen* van f 25 en f 20 per maand;

de *„villa's"* voor de meer gefortuneerden;

en de *nette burgerwoningen*, van f 50, tot f 100 en f 125 per maand.

Wat de woningen van de eerste klasse betreft, die de geachte schrijver *„arbeiders- en volkswoningen"* gelieft te noemen, moeten wij al aanstonds opmerken, dat zij in verreweg de meeste gevallen niet den naam van woning verdienen. Het zijn dikwijls krotten, waarvoor een bedelaar van de straat nog bedanken zou, en die zeer zeker door de eerste de beste bouw- en gezondheidscommissie in Europa absoluut onbewoonbaar zouden worden verklaard.

Niet alleen dat ze dikwijls zóó bouwvallig zijn, dat de inwonenden aan weer en wind en regen zijn blootgesteld, maar ook in den regel is de beschikbare ruimte zóó beperkt, dat een familie met kinderen er onmogelijk behoorlijk in huizen kan.

Laat dit overdag er nog door kunnen, 's nachts in geenendeele, noch uit het oogpunt van volksgezondheid, noch van volksmoraliteit. Kom je bij toeval 's nachts eens zoo'n woning binnen, dan moet je bepaald een meester zijn in den „eierdans", om niet hier of daar te struikelen over of te trappen op een kleintje, dat maar in een hoekje een heenkomen heeft gezocht. Niet zelden is alle beschikbare ligruimte op den vloer geheel en al ingenomen door de slapende bewoners en bewonertjes. Alles krielt en krioelt er door mekaar als in een potje met pieren.

Dat dit voor de zedelijkheid erg bevorderlijk is, geen die 't zal durven beweren.

En daarom ware 't te wenschen, dat er van Bestuurswege eens wat meer aandacht werd geschonken aan deze zijde van het woningvraagstuk. Want dat de moraliteit een voorname factor is in de volkshuisvesting, wordt maar al te veel vergeten en over het hoofd gezien.

Tegelegenertijd zullen wij deze zijde van het vraagstuk eens wat meer belichten.

Bij de bespreking van de volkswoningen, en de beoordeeling van de huurprijzen, mag dus in 't algemeen genomen deze klasse niet meetellen. Geen fatsoenlijk hollandsch arbeidersgezin, ook met het meest bescheiden inkomen, zou zijn leven in zulke krotten willen doorbrengen, waarvoor men dan nog geen fl 5, maar fl 10, tot fl 15, durft vragen.

De tweede klas van *volkswoningen*, voldoet ten minste eenigszins aan de redelijke eischen, die men aan zulke woningen stellen mag. 't Zijn allen woningen, gebouwd volgens één type, 't zij van hout of steen en bestaande uit een kleine woonkamer, hier met den wijdschen naam van „zaal" betiteld, 2 kleine slaapkamers, een klein achtergaanderijtje en een lilliputterig keukentje. Alle andere gemakken en geriefelijkheden ontbreken er ten eenen male. Voldoende aan de meest bescheiden en noodzakelijke eischen, die echter nog geenszins beantwoorden aan de eischen in Holland en andere beschaafde landen aan dergelijke woningen gesteld, zou dit als het type kunnen gelden van een volkswoning. Het meest noodzakelijke is er, doch minder kan 't en mag 't ook niet.

Maar als men bedenkt, dat de meeste dezer woningen in hout opgetrokken ter nauwernood fl. 1000 kosten terwijl men er grif fl. 20 tot fl. 25 per maand voor durft vragen, dan is 't duidelijk dat de winstmarge toch wel tamelijk ruim genomen is. Daarbij komt nog, dat verreweg de meeste geen waterreservoir bezitten, zoodat de bewoners geregeld water moeten koopen, wat in tijden van langdurige droogte, zooals wij thans doormaken ook nog een aardig kapitaaltje vertegenwoordigt.

Dus, feitelijk zijn ze al heel duur, want wel gerekend, vertegenwoordigt de huurprijs ongeveer het vierde van een gemiddeld maandelijksch inkomen van een werkman. En worden nog duurder, door de noodzakelijke onkosten voor water.

Als we de door schrijver genoemde derde klasse van *„heerenhuizen"* voorbijgaan, die over 't algemeen niet te hoog in prijs zijn, en zeker niet hooger dan in Holland, dan komen we ten slotte tot de 4de klasse, van *burgerwoningen*, die over 't algemeen wel van meer geriefelijkheden zijn voorzien, maar waarvoor dan ook prijzen gevraagd worden van fl 80 en meer gulden per maand. Dat dit voor menschen met bescheiden inkomens, zooals ambtenaren, onderwijzers etc. die daarbij nog een zekeren „stand" hebben op te houden een tamelijk zware last is, zal wel voor ieder duidelijk zijn.

Elke maand ongeveer een kwart van je inkomen in de zakken van je huiseigenaar te zien verdwijnen, is toch wel een beetje al te bittere pil. En dat bij zulke huurprijzen, in verband met zulke matige inkomens, er hard moet bezuinigd worden, om rond te komen, zal iedereen begrijpen. We kunnen daarom dan ook gerust zeggen, dat er aan passende woningen voor dezen stand van menschen op Curaçao, gebrek is.

Passende woningen, d.w.z. overeenkomstig stand en inkomen.

Als men dit alles overweegt, dan krijgt men toch wel een eenigszins anderen kijk op het woningvraagstuk dan de schrijver door zijn artikel tracht te wekken; dan zal 't duidelijk zijn, dat de huizenbouw in geenendeele gelijken tred heeft gehouden met bevolkingsaanwas, al zijn er dan van 1 Jan. 1915 tot 1 Jan. 1924 een 1500 woningen bijgebouwd, zooals de schrijver beweert, op welke gronden, weten wij niet. Want o.i. zal het moeilijk te contraleeren zijn.

Zooals we n.l. gezegd hebben, is een groot deel der oudere volkswoningen absoluut onbewoonbaar, en wordt door die z.g. *éénkamer-woningen*, al heeft de bewoner er dan de ruimte door een schotje in tweeën gedeeld, de onzedelijkheid zeer in de hand gewerkt. Wat op zich zelf reeds een reden moest zijn voor het Bestuur, om het woningvraagstuk eens ernstig onder de oogen te zien, en de passende maatregelen ter verbetering der volkshuisvesting te bestudeeren en te nemen. Zou het Bestuur hier ingrijpen, zooals behooren zou, dan zou er onmiddelijk een reuze - tekort aan arbeiderswoningen zijn.

DE CURAÇAOSCHE BEGROOTING VOOR 1926 IN DE TWEEDE KAMER.

De heer YZERMAN (S. D. I. P.) zegt dat vergeleken met den toestand van Suriname, de tegenwoordige toestand van Curaçao zeker een bijzonder gunstigen indruk maakt; en oppervlakkig deze begrooting ook. De inkomsten stijgen, hetgeen wijst op economischen vooruitgang.

De begrooting van 1926 vertoont echter wederom een tekort, — hetgeen echter nog geen afbreuk behoeft te doen aan den gunstigen indruk, dien de financieele toestand van de laatste jaren maakt. Er is n. l. een accrès der middelen te constateeren. Dat men niettemin niet tot een sluitende begrooting kwam, wijst erop dat er iets moet haperen aan het financieele beleid, dat er aan dit beleid ernstige fouten kleven.

Eén van die fouten, thans echter onherstelbaar, is de onnoozele wijze, waarop men de laatste jaren een z g. *bezuinigingspolitiek* heeft gevolgd, in hoofdzaak bestaande in het nalaten van dringend noodzakelijke uitgaven. Het gevolg daarvan is, dat men nu of in de naaste toekomst die uitgaven toch moet doen, maar dan zullen er grootere bedragen mee gemoeid zijn. Als voorbeeld haalde spreker aan de Handelskade, het douanekantoor, de twee bestelde en geleverde, maar wederom met groot verlies verkochte loodsbooten.

Een andere fout, die wel hersteld kan worden, is de *verouderde inkomsten-belasting*. Deze is van 1922 tot 1925 maar heel weinig toegenomen, terwijl men verwachten zou dat ze met sprongen omhoog zou zijn gegaan.

Hetzelfde bevreemdende verschijnsel ziet men bij de *overdrachtsbelasting*, die in 1924 wat hooger was, door de overdracht van de Werf de Wilde aan C. P. M. Ofschoon in 1925 niet alleen deze Werf, maar ook alle andere, zeer waardevolle onroerende goederen van de C. P. M. zijn overgegaan op de nieuw opgerichte maatschappij, de C. P. I. M. was toch de opbrengst deze belasting f 20.000 lager.

Spreker krijgt daaruit het vermoeden, dat op Curaçao de hand van den fiscus soms een tamelijk slap handje is, terwijl toch de wet, en dus ook de belastingverordeningen dienen te worden toegepast, zonder aanzien der personen.

Doch afgezien daarvan, is de bestaande inkomstenbelasting ten eenen male verouderd. Om daarover te oordeelen had men geen inlichtingen uit Curaçao noodig. Volgens de bestaande verordening vindt de regeling van de aanslagen plaats door commissies van leeken op belastinggebied, zonder medewerking, d.w.z. zonder aangifte van de belastingplichtigen. Goed voor den ouden tijd, is dit systeem niet meer bruikbaar, nu het zakenleven zich zoo sterk ontwikkeld heeft en zooveel ingewikkelder is geworden. De inkomstenbelasting dient te worden verhoogd, de toestand der ondernemingen laat dit toe. Daarom gaf Spr. den Minister in overweging den belastingdienst te versterken met een ervaren accountant. De ervaring in Oost-Indië opgedaan leert, dat dit zeer bevorderlijk kan zijn aan de opbrengst van de belastingen.

Spr. begrijpt niet, waarom de loodsgelden op Aruba, waar thans een Amerikaansche Petroleum Mij. gevestigd is, nog altijd 50 pct. lager zijn dan op Curaçao.

Spr. meent dat in één geval wellicht de averrechtsche bezuiniging voor de schatkist voordeelig is gebleken, n.l. wat betreft den bouw van een *droogdok*, daar de C. P. I. M. tot den bouw ervan is overgegaan. Ofschoon persoonlijk Spr. het liever in handen van het Gouvernement had gezien, en wel, omdat op Curaçao de groote bedrijven, bij gebrek aan voldoende arbeidsveld voor meerdere naast elkaar licht in monopolies ontaarden: zooals de steenkolenhandel b.v. terwijl ook de aanlegplaatsen voor 90 pct. in handen van een paar particuliere maatschappijen zijn. Daardoor heeft het Gouvernement niet de minste contrôle over de havenbedrijven. De particuliere maatschappijen kunnen elken maatregel welke in het belang der scheepvaart genomen wordt, te niet doen, door b.v. verhooging van hun tarieven.

Daarom meent spr. dat ook in dit geval er voor de Regeering geen reden is „om min of meer triomfantelijk op het resultaat van haar activiteit in het niet-actief-zijn te wijzen."

Omtrent de *watervoorziening* zeide Spr. het volgende

„Er wordt voorgesteld voor de uitvoering van dit werk, volgens het plan-Molengraaff, ten laste van Curaçao een leening te sluiten van 1,5 millioen. Tegen de financiering van een dergelijk werk door een leening heb ik geen bezwaar, indien inderdaad vaststaat, dat daardoor een behoorlijke watervoorziening kan worden verkregen.

Nu bestaat op Curaçao groot meeningsverschil over de vraag, of door uitvoering van het plan-Molengraaff het gewenschte resultaat zal worden bereikt en bruikbaar water zal worden verkregen. Het schijnt, dat de meening van hen, die deze vraag ontkennend beantwoorden, den meesten aanhang vindt, en het staat in ieder geval vast, dat deze meening thans gedeeld wordt door het vertegenwoordigend lichaam, door den Kolonialen Raad. De bezwaren van den Kolonialen Raad betreffen in hoofdzaak wat men zou kunnen noemen: het geologisch gedeelte van het plan-Molengraaff. En vandaar, dat de Koloniale Raad er op heeft aangedrongen, over dit plan ook het advies van een erkend vakman op geologisch gebied — en dus niet alleen het advies van een waterbouwkundigen specialiteit als prof. Kraus — in te winnen. Ik hoop, dat de Regeering alsnog aan dit verzoek zal voldoen. Anders toch is de kans groot, dat de Koloniale Raad zich in groote meerderheid of met algemeene stemmen tegen het leeningsvoorstel zal uitspreken. En het doorzetten van het plan, zonder dat daarop de goedkeuring van den Kolonialen Raad is verkregen, zou zeker zeer bedenkelijk zijn. Het zou onvermijdelijk tengevolge hebben, dat, indien het werk later een geheele of gedeeltelijke mislukking mocht blijken, wanneer de resultaten er van mochten tegenvallen, dat dan de blijvende last voor rente en aflossing door de ingezetenen zou worden gevoeld als een buitengewoon onbillijke last, hun van boven af, van Holland uit, tegen hun wil opgelegd."

Ten slotte behandelt Spr. de landbouwbelangen van de Bovenwindsche eilanden. Herhaaldelijk werd de verzekering gegeven, dat deze eilanden de volle aandacht der Regeering hebben. Herhaardelijk ook leest men van vrij kostbare bezoeken van den Gouverneur aan de Bovenwindsche eilanden. Doch van eenig resultaat valt bitter weinig te bespeuren. In 1924 nog werd er nog door een landbouwspecialiteit, als de heer dr. Deckers, gesproken over de mogelijkheid, de wenschelijkheid en de noodzakelijkheid van de bevordering van landbouw en veeteelt op die eilanden. Hoe komt het dat men nu in eens het tegenovergestelde standpunt gaat innemen?

Spr. meent, dat mocht een loonend landbouwbedrijf op die eilanden niet mogelijk blijken, er met veeteelt, met betrekkelijk weinig onkosten, gunstige resultaten te bereiken zijn.

Bovendien drong spr. aan op afschaffing van de invoerrechten op St. Martin, wijl deze op het Fransche gedeelte ook niet bestaan.

* * *

De heer VAN VUUREN (R. K.) dringt allereerst aan op betere behartiging van de geestelijke belangen der bevolking. Terwijl van de ruim 56 duizend ingezetenen ruim 50 duizend katholiek zijn, zijn er slechts 20 geestelijken, aan wie een toelage wordt toegekend.

Vervolgens komt spr. op de financieele gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, die nog ver te zoeken is.

Men zegt, de finantieele toestand laat 't niet toe. Maar nooit in de finantieele toestand van Curaçao zoo gunstig geweest als thans, veel gunstiger dan in 1920, toen de financieele gelijkstelling in het Regeeringsreglement werd neergeschreven.

Bovendien valt met den economischen opbloei van Curaçao een toenemende belangstelling voor de school van den kant der bevolking waar te nemen: zoowel op de lagere scholen, waar geen schoolgeld geheven wordt, als op de m. u. l. o. scholen of de z. g. betalende scholen.

Deze gunstige stemming van de bevolking dient te worden aangegrepen en daarom het bijzonder onderwijs bevorderd.

In 1924 gingen op de Katholieke scholen 7148 kinderen, tegen 5691 in 1920, dat is 84.7 pct. van het totaal aantal schoolgaande kinderen.

Op de Openbare school gaan 1086 kinderen, waarvoor op de begrooting wordt uitgetrokken fl. 145.694. of per leerling fl. 134. terwijl voor de bijzondere scholen wordt uitgetrokken ter nauwernood fl. 36 per leerling.

„De bestaande ongelijkheid is zoo groot en de financieele lasten zijn voor de bijzondere schoolbesturen zoo zwaar, dat zij niet langer gedragen kunnen worden, terwijl ook de rechtspositie van den bijzonderen onderwijzer tegenover die van zijn openbaren collega dringend herziening eischt. Spr. wijst op de groote ongelijkheid, die er bestaat bij de vergoeding voor stichting, verbouwing, aankoop en eerste inrichting van schoollokalen. Sedert 1923 zijn er bij de Kath. scholen 24 lokalen bijgebouwd. Slechts voor 4 lokalen is een uitkeering gegeven van f 12.00 en voor 4 andere een bedrag van f 12.000 uitgetrokken. Geen wonder dus dat in de 5 jaren, welke verloopen zijn na de totstandkoming der finantieele gelijkstelling, het Apostolisch Vicariaat meer dan f 100,00 besteed heeft aan de stichting en inrichting en verbouw van scholen. Terwijl het gouvernement op St. Martin een school heeft laten bouwen van 10 lokalen, die meer dan f 80.000 gekost heeft, hebben b. v. de Zusters Franciscanessen, voor al haar scholen op Curaçao en Bonaire, met tezamen pl. m. 3000 kinderen op de armenscholen alleen, alle uitgaven te bestrijden uit de maandelijksche inkomsten van f 9209.50; waarvan nog afgaan de salarissen voor 3 leekenonderwijzeressen. Bovendien hebben ze te bouwen een nieuw huis op Bonaire, berekend voor 12 zusters, dat f 30.000, een op Curaçao, dat f 12 000 zal kosten; een nieuwe m. u. l. o.-school, die op minstens f 60.000 geschat wordt; terwijl zij bovendien, zonder subsidie van het Gouvernement, een kweekschool onderhouden. Geen wonder dus, dat de schuldenlast der bijzondere scholen onrustbarend stijgt, zoo dat het hoog tijd wordt „dat de vergoeding voor de gebouwen wordt verhoogd, terwijl ook eenige tegemoetkoming in de onderhoudskosten der gebouwen en aanschaffings- en onderhoudskosten van leermiddelen behoort te worden toegekend."

— „En nu de positie van het personeel. Het bijzonder onderwijs krijgt verder voor elke 50 leerlingen één leerkracht vergoed; bij het openbaar onderwijs wordt het hoofd bijgestaan door ten minste één onderwijzer, zoodra het aantal schoolgaande kinderen meer dan 40, door ten minste twee onderwijzers, zoodra dat aantal 100 bedraagt. Gelijkstelling, Mijnheer de Voorzitter! Dat minimum wordt op de openbare school vaak verre overschreden. Zoo zijn aan de openbare school op Aruba met 70 leerlingen vier onderwijzers aangesteld op vol salaris. Aan de openbare scholen voor m.u.l.o. met 9 leerjaren zijn, behalve eenige eenige vakonderwijzers voor Spaansch en handwerken, negen onderwijzers ten laste van 's Lands kas verbonden, terwijl aan de bijzondere m.u.l.o. scholen, eveneens met 9 leerjaren, doch met een veel grootere schoolbevolking, slechts 5 leerkrachten vergoed worden. Gelijkstelling krachtens de wet! De openbare onderwijzers zijn pensioengerechtigd en behoeven geen pensioenpremie of een bijdrage daaraan te betalen, de bijzondere onderwijzers zijn niet pensioengerechtigd. Gelijkstelling, Mijnheer de Voorzitter! De openbare onderwijzers genieten vrije overtocht bij uitzending en verlof, krijgen een bedrag voor uitrustingskosten vergoed, genieten verloftraktement; voor de bijzondere onderwijzers vergoedt het Gouvernement niets van dat alles en houdt zelfs bij ziekteverlof van langer dan een halve maand de salarisvergoeding in. Gelijkstelling, Mijnheer de Voorzitter! Een openbaar onderwijzer kan op een hooger salaris worden uitgezonden dan waarop hij volgens zijn aantal dienstjaren recht heeft. Ten aanzien van een leerkracht bij het bijzonder onderwijs is zulks buitengesloten. Gelijkstelling."

Spr. vraagt daarom als het eerst noodige

a) de vergoeding voor de gebouwen te verhoogen;

b) de pensionneering van de bijzondere onderwijzers binnen den kortst mogelijken tijd te regelen.

Vervolgens wijd de Spr. enkele woorden aan de Curaçaosche arbeiders op Cuba.

Curaçao zelf wordt overstroomd door vreemde werkkrachten, terwijl op Cuba bijna duizend Curaçaoenaars, Arubianen en Bonairianen zijn, die graag terug zouden willen, als er maar een goede en goedkoope gelegenheid was. Spr. dringt er bij den Ministe op aan, onverwijld maatregelen te nemen, om het dezen arbeiders mogelijk te maken naar huis terug te keeren, door het zenden van een stoomschip. Er is spoed ten dezen vereischt. De Minister zende den Gouverneur een telegrafische machtiging.

Omtrent de quaestie van de *watervoorziening* zeide spr. het volgende: „Met den vorigen spreker vraag ik, of het niet gewenscht zou zijn het plan-Molengraaff nog eens te laten onderzoeken. Ik meen, dat de Regeering op het standpunt staat, dat het onderzoek door den heer Kraus voldoende is te achten, maar bij alle waardeering voor de groote verdiensten van den heer Kraus — een waardeering, die hij ook op Curaçao ondervindt —, komt het mij toch voor, waar hier geologische bezwaren zijn geopperd, dat het beter is door een geoloog een onderzoek te doen instellen. Waar het hier een zaak geldt, die van zooveel belang is voor de bevolking, die juist een geologisch onderzoek wenscht, is daarvoor, dunkt mij, alle reden."

Wat de *Bovenwindsche eilanden* betreft zou spr. er bij den Minister op willen aandringen om voor de bevolking, voor zoover zij werk gaat zoeken in Zuid-Amerika, alles te doen wat mogelijk is, om hen te bewegen dat liever te doen op Curaçao en Aruba.

Spr. dringt er ten slotte op aan, voorzichtig te zijn met het leggen van lasten op ondernemingen, welker aanwezigheid voor Curaçao van zoo groot belang is.

***

De heer KONINGSBERGER, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! Met den heer Yzerman verheug ik mij ten zeerste in de betere tijden, die voor Curaçao zijn aangebroken.

Met hem verblijdt het mij, dat de economische toestand van dit gedeelte van het Nederlandsche gebied, dat tot vóór korten tijd slechts zorgen baarde, nu een beter aspect begint te vertoonen. Er mag werden getuigd dat naar alle waarschijnlijkheid voor dit gebied een periode van bloei is aangebroken. En met dezen geachten afgevaardigde betreur ik het, dat die bloei zich nog niet manifesteert in een sluitende begrooting; dat is echter een gevolg van de omstandigheid, dat werkzaamheden, die al jarenlang dringend noodig waren, bij gebrek aan fondsen moesten worden uitgesteld, en dat die voorzieningen, welker omvang en kosten in de laatste jaren aanzienlijk gestegen zijn, nu veroorzaken, dat het moederland, nog steeds een vrij groot bedrag voor Curaçao moet bijpassen. Maar het gaat met dergelijke zaken, zooals het ook gaat in ons particuliere leven: wanneer het dak van mijn huis slecht is en mij ontbreekt het geld, om het dit jaar te laten repareeren, dan moet ik het uitstellen tot het volgende jaar, hoewel ik zeer goed weet, dat de rekening van den timmerman dan grooter zal zijn. Maar nood breekt nu **eenmaal wet, en men kan het aan he-**bestuur van Curaçao niet euvel duiden, dat het in de jaren der depressie dergelijke voorzieningen heeft uitgesteld tot betere tijden.

De heer Ijzerman vraagt, waarom de inkomstenbelasting in die twee, drie jaren van voorspoed niet zijn gestegen. Speciaal geldt die vraag het petroleumbedrijf. Ik meen echter te weten — recente berichten duiden daarop —, dat dit bedrijf in de eerste jaren van zijn bestaan geen winst heeft gemaakt, zooals trouwens ook niet was te verwachten. De periode, waarin een dergelijk groot bedrijf dividend begint te geven, dat wil zeggen, winst maakt, valt gewoonlijk niet binnen het eerste vijftal jaren van zijn bestaan. De gegevens, daarover uit Curaçao ontvangen, zijn met de mail van twee dagen geleden aangekomen; ik behoef echter niet te zeggen, dat in de omstandigheden, waaronder ik de laatste dagen heb gewerkt, mij den tijd heeft ontbroken om die gegevens à tête reposée te bestudeeren. Mocht het nu later blijken, dat de opbrengst van de inkomstenbelasting in Curaçao ten achter blijft bij hetgeen men redelijkerwijze er van mag verwachten, dan zou ook ik veel gevoelen voor het denkbeeld van den heer Ijzerman, om, zooals wij ten aanzien van Oost Indië gedaan hebben, ook naar dit gedeelte van ons gebied een goed accountant te dirigeeren, om te bevorderen, dat ook dáár den Keizer wordt gegeven wat des Keizers is.

Dezelfde mededeeling, welke ik aangaande de inkomstenbelasting kon doen, nl. de ontvangst, twee dagen geleden, van nadere inlichtingen, betreft ook gegevens nopens het verschil tusschen de loodsgelden op Curaçao en op Aruba. Intusschen heb ik dienaangaande reeds medegedeeld, dat op Aruba eigenlijk alleen en in hoofdzaak één maatschappij, die zich ten behoeve van havenwerken op dat eiland aanzienlijke uitgaven heeft getroost, aldaar de loodsgelden moet opbrengen en dat het dus zeer te billijken is, dat zij naar een lager tarief betaalt dan op Curaçao, waar de Petroleummaatschappij wel is waar iets in de havenverbetering heeft bijgedragen, maar waar tal van andere schepen komen, voor wie het motief van een mindere heffing in het geheel niet zou bestaan.

Om bij de Curaçaosche haven te blijven, de heer Ijzerman had de verschillende inrichtingen, aan een haven verbonden, zooals de steenkolenleverantie, de droogdokken en alles wat verder in een goed geoutilleerd havenbedrijf thuisbehoort, liever gezien onder de egide van 't bestuur. Ik voor mij gevoel meer voor het stelsel, waarbij het centraal beheer van de haven door de Overheid wordt gevoerd, maar waarbij de verschillende handelsinrichtingen particuliere zaken zijn, een systeem, dat wij o. a. kennen in Tandjoengpriok, waar koleninrichtingen, dokken, enz., in particuliere handen zijn, maar waarbij een uitnemend havenbeheer het toezicht uitoefent, een stelsel, dat Tandjoengpriok gemaakt heeft tot een van de beste havens der wereld. Iets dergelijks kan op Curaçao gebeuren. In dit verband wil ik er aan herinneren, dat na het aannemen dezer begrooting de uitzending van een havenmeester spoedig zal plaats vinden.

Behalve de inrichtingen, die ik zooeven noemde, zal die haven en zal geheel Willemstad op behoorlijke wijze van drinkwater moeten worden voorzien. Men vraagt mij, of het niet wenschelijk is een geoloog naar Curaçao te dirigeeren, omdat de Koloniale Raad op geologische gronden meent te moeten betwijfelen, of op de door den heer Molengraaff aangegeven wijze wel voldoende water van goede hoedanigheid zou zijn te verkrijgen.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, deze ingenieur is een geoloog, en, met alle waardeering van de merites van de leden van den Kolonialen Raad, betwijfel ik, of dezen, wat geologische kennis betreft, beter op de hoogte zijn dan een geoloog, die aan een Nederlandsche hoogeschool zijn studiën met eere heeft volbracht.

Van Curaçao afstappende, volg ik den heer Ijzerman naar de Bovenwindsche eilanden. Over die eilanden heeft de heer van Vuuren woorden gesproken, welke ik volkomen kan onderschrijven. Het zijn eilanden van kleinen omvang en met een betrekkelijk kleine bevolking. Wanneer op die eilanden bij voortgezet onderzoek niet blijken aanwezig te zijn de elementen, die kunnen voeren tot verdere en productieve ontwikkeling, dan gevoel ik er niet veel voor, om daar toch groote uitgaven te laten doen voor proefnemingen. Het is zoo gemakkelijk gezegd: breng die eilanden vooruit! Men verwondert zich zelfs over de gemakkelijkheid, waarmede raadgevingen worden verstrekt. Zoo zeide de heer Ijzerman daarstraks: wanneer die eilanden niet geschikt blijken te zijn voor landbouw, welnu, laat men er dan weilanden aanleggen voor veeteelt! Wie echter eenigszins met de tropen bekend is, weet, dat weilanden, welke eenigszins aan bescheiden eischen voldoen, in de tropen niet zijn te maken dan 4000 á 5000 voet boven zee en dat men zelfs dáár met allerlei moeilijkheden te kampen heeft.

Wat de invoerrechten op Sint Martin betreft, die zaak moet voor mij nog een onderwerp van nader onderzoek uitmaken.

Eindelijk wil ik den heer van Vuuren (aan wien ik, wat het onderwijs betreft, soortgelijke toezegging doe als ik hem gisteren ten aanzien van Suriname heb gedaan) mededeelen, dat ik gaarne bereid ben aan zijn verzoek te voldoen om aan den Gouverneur van Curaçao een telegram te zenden, waarin ik onder diens aandacht breng het door den geachten afgevaardigde geopperd denkbeeld met betrekking tot de Curaçaosche arbeiders op Cuba, met uitnoodiging, de uitvoering van dit denkbeeld rijpelijk te overwegen.

Berichten uit de Kolonie.

Een nieuw record.

De dag van 2 Juni was wederom een gloriedag voor onze havenbeweging. Ik geloof niet, dat onze haven ooit zooveel schepen van verschillende nationaliteit op één dag bij elkaar heeft gezien. Alle beschikbare aanlegruimte was bezet. Het was inderdaad een schitterende aanblik, die de onderscheiden passagiers van de verschillende schepen wel een grooten dunk van onze havenbeweging heeft moeten geven. Zonder de schepen van de *Curaçaosche Scheepvaart Mij* mee te tellen komen we tot het volgende aanzienlijke lijstje:

Naam	*Nationaliteit*
Davanger	*Noorsch*
Niels R. Finssen	*Deensch*
War Nizam	*Engelsch*
Trafalgar	„
Mimi Horn	*Duitsch*
Karibia	„
Therese Horn	„
Heinz Horn	„
Denderah	„
Alemania	„
Posilippo	*Italiaansch*
Delft	*Hollandsch*
Amazone	„
Commewijne	„
Brion	„
Van Rensselaer	„
Stuyvesant	„
Caracas	*Amerikaansch*
Merida	„
Trujillo	„

De netto-inhoud van bovengenoemde schepen is 106.587 M3.

Twintig stoomschepen van diverse nationaliteit op één dag in onze haven, behalve de Isla-vloot, wel een bewijs, hoe met den dag de belangrijkheid van onze haven groeit.

Van de Isla-vloot vertrokken 's morgens om 9 uur de booten: *President Bolivar Julieta, Manuela, Maximina en Conchita.*

En om 3 uur 's middags lagen de volgende in de haven: *Samsom, Chepita, Felipa, Maruja, Justina en Juanita.*

Het is te hopen, dat de een of andere beroeps - of amateur - fotograaf deze schitterende aanblik van onze haven, vol leven en bedrijvigheid, heeft weten vast te leggen op de gevoelige plaat en voor het nageslacht vereeuwigen.

Goede reis.

Met de *Stuyvesant* vertrok Donderdag ll. naar Holland de Heer W. R. MENKMAN, Hoofdagent van de K. W. I. M alhier, en lid van de Kamer van Koophandel. Gedurende de jaren, dat de Heer Menkman hier aan het hoofd stond van de K. W. I. M. heeft hij geleidelijk de scheepvaart zien toenemen, zeker ook voor een groot gedeelte te danken aan zijn helderen en vooruitzienden blik, die het juiste oogenblik wist te benutten, om nieuwe handelsrelaties voor de K. W. I. M aan te knoopen. In den handel was de Heer Menkman een algemeen geziene en gerespecteerde persoonlijkheid, terwijl hij in zijn hoedanigheid van Chef algemeen geacht was om de strikte rechtvaardigheid, die hij steeds tegenover eenieder te trachten wist. Wij wenschen den Heer Menkman van harte een goede reis.

Tot opvolger van den Heer Menkman is benoemd de heer H. E. Kies.

K. W. I. Maildienst.

Het Jaarverslag over 1925 deelt mee, dat het nieuwe schip voor de Colonlijn, *Simon Bolivar* ± 7800 ton bruto groot zal zijn, en in het begin van 1927 moet worden afgeleverd. Het wordt gebouwd door de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij.

Watersnood-Comitè.

Curaçao heeft niet onder willen doen voor andere plaatsen, om mede hulp te brengen aan degenen die door den watersnood zoo zwaar getroffen zijn. Het alhier gevormde Comité heeft de mooie som van fl. 5.656.25 bij elkaar weten te krijgen op de Isla en in de stad. Dit bedrag zal aan de Algemeene Commissie voor den watersnood worden toegezonden.

Dank.

Onze beleefden dank aan den Heer J. D. CAPRILES & Co. eigenaar van *Hotel Washington*, voor de uitnoodiging van de *American Moving Picture Co.*

Onzen dank aan de Heeren Agenten van de *Horn-Linie* voor het reclame blaadje met foto's van de passagiersbooten van genoemde lijn.

De West Indische Gids.

Inhoud van afl. 1 en 2 — Mei — Juni 1926:

Suriname van 1651 tot 1668. Een hoofdstuk uit JAMES A. WILLIAMS „*English Colonies in Guiana and on the Amazon (1604 — 1668)*" Oxford, at the Clarendon Press MCMXXIII. Vertaald door NELLY E. VAN EYCK-BENJAMINS.

— Munt- en geldmoeielijkheden op Curaçao vóór honderd jaar, II. door MR. B. DE GAAY FORTMAN.

— Naar aanleiding van „De Neger en zijn cultuurgeschiedenis." door C. K. KESLER.

— Joden op Curaçao; door S. KALFF.

— De wet op de Staatsinrichting van Suriname, door G. J. STAAL.

— *Uit de Pers:*

Is het in Suriname steeds een armoedige boel geweest? door FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Bibliographie.

Een dok gescheurd.

Zaterdagnacht 1 Mei heeft bij de *Nederlandsche Dok-Maatschappij* te Amsterdam een ernstige storing in het bedrijf plaats gehad. Het S. S. *„Jason"* van de *Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij* was Zadagavond in een der z. g. gegraven of vaste droogdokken van genoemde Maatschappij opgenomen ter inspectie van de schroefas, welke te dien einde werd verwijderd.

In den loop van den nacht is in den bodem van het dok door totnutoe onbekende oorzaak een groote scheur ontstaan, waardoor het dok vol water liep, dat zijn weg vond door de opening van de schoefas in den tunnel van de *„Jason.* Eenige werklieden trachtten nog een prop in deze opening te slaan, hetgeen echter mislukte. Wel kon bijtijds een der machinisten van de *„Jason"* de waterdichte deur naar de machinekamer dichtdraaien.

Van de *„Jason,"* die geladen was, is vermoedelijk door het uit den tunnel lekkende water de lading in het achterschip bedorven.

De schade van het droogdok zal uiteraard zeer groot blijken.

De omvang daarvan zal eerst geconstateerd kunnen worden als het dok is leeggepompt. Naar wij nader vernemen is de *„Jason"* Zondagmorgen door eenige sleepbooten het dok uitgesleept. Enkele technische autoriteiten waren later aanwezig om te bepalen welke maatregelen ten opzichte van het dok dienen te worden genomen.

Officiëele Berichten.

Mevrouw P. Benema-Schotsman, tijdelijk onderwijzeres derde klasse aan de Hendrikschool alhier, is, op haar verzoek eervol ontheven van haar werkzaamstelling aan die school; Mevrouw A. Vente-Scholtens, in het bezit van de akte van bekwaamheid onderwijzeres tweede klasse, en Mejuffrouw Z. E. F. Nagele, in het bezit van de akte van bekwaamheid als onderwijzeres vierde klasse, zijn als zoodanig tijdelijk werkzaam gesteld aan bovengenoemde school.

De heeren C. Scalé, technisch ambtenaar bij het Departement van Koloniën, en W. Visser, monteur bij de Rijkstelegraaf te Alkmaar, zijn belast met de werkzaamheden bij den aanleg van een landstelefoonnet te Willemstad.

Mejuffrouw Marie Croes is aangesteld tot tijdelijk schrijver op Aruba; de heer J. M. Statius van Eps, Ontvanger op Aruba, is aangewezen tot Notaris aldaar, de heer H. Oduber, klerk ten postkantore op Aruba, is benoemd tot Secretaris van den Raad van Politie en van den Voogdijraad. dd. Griffier bij het Kantongerecht, Hypotheekbewaarder en Scheepsmeter op genoemd eiland en de heer J. E. Croes is benoemd tot buitengewoon lid van de Schoolcommissie aldaar.

Aan den seinwachter W. H. Galmeyer is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend en Marcelito Da Costa Gomez is tijdelijk benoemd tot seinwachter bij den seinpost in het Waterfort alhier.

De gouvernements-geneeskundige op Curaçao R. M. Robles is tijdelijk ontheven van de waarneming van den haven- en quarantainedienst alhier en voor den tijd van drie weken belast met de geneeskundige praktijk op Bonaire en de heer F. H. Maal, arts alhier, is tijdelijk ter beschikking gesteld van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst om gedurende de afwezigheid van den heer Robles met diens functien te worden belast.

Opzienbare ontdekkingen van Tissot.

In de Académie des Sciences te Parijs, heeft dr. d'Arsonval een phenomenale medeeling van prof. Tissot voorgelezen, die, indien zij op juiste grondslagen berust, in de opvattingen omtrent verscheidene ziekten een volkomen verandering en in menig opzicht vereenvoudiging moet brengen, en tegelijk nieuwe wegen zou wijzen aan de therapie.

Uit de mededeeling van dr. d'Arsonval laten wij hier de hoofdzaken volgen:

Prof. Tissot, die studies deed omtrent den kanker, kwam daarbij tot de ontdekking, dat gezonde weefsels van den mensch, wanneer men ze onder bepaalde omstandigheden cultiveert, van vorm veranderen en in schimmels overgaan.

Hetzelfde is het geval met plantaardige weefsels en met bacteriën.

Tissot meent, dat deze schimmels de oorspronkelijke organische wezens zijn die, op verscheidene wijze zich organiseerend, de verschillende weefsels opbouwen. Bij cultiveeren van die weefsels onder bepaalde omstandigheden nu treden die ancestrale schimmels wederom op.

Bij het cultiveeren van de specifieke schimmels van verscheidene dieren en planten, zoowel als van allerlei bacteriën, merkte Tissot op, dat deze hier en daar overeen kwamen.

Zoo bleek bijvoorbeeld de typhusbacil identiek te zijn met den schimmel van maïs; de schimmel van de Malta-koorts bleek overeen te stemmen met dien van sinaasappels; die van de diphterie met die van gerst, en de schimmel van cholera met die van sommige vliegenzwammen.

De oorsprong van het virus dezer ziekten zou dus in de aangeduide organische schimmels te vinden zijn

Nog van verscheidene andere ziekten stelde Tissot op deze wijze de herkomst vast. De schimmel van veldsla bleek identiek te zijn met die van mazelen; roodvonk, evenals hondsdolheid, had dezelfde schimmel als wortelen, pokken dezefde als aardappelen, waterpokken dezelfde als tomaten.

De schimmel van syphilis bleek overeen te komen met die, gekweekt uit weefsels van apen, in het bijzonder van de meerkat,; de schimmel van moeraskoorts kwam overeen met die van rijst.

Een verrassend verschijnsel was, dat de schimmels van kanker en van tuberculose met de organische schimmels van menschelijke weefsels overeenkwamen. Uit gezond menschelijk weefsel wist Tissot door schimmelvorming kankervirus te kweeken, dat zich evenals een bacterie-cultuur liet voortkweeken.

Dit virus is geen volledig kankervirus, maar bevat verscheidene elementen daarvan.

Wat de tuberculose aangaat, meent Tissot dat dit virus geheel uit het weefsel van de mensch door schimmelvorming onstaat. Besmetting komt slechts op de tweede plaats voor het ontstaan der ziekte in aanmerking.

De consequenties die uit deze ontdekkingen, zoo ze bevestigd worden, te trekken zijn, zijn buitengewoon groot. In het bijzonder zal de voorbehoeding tegen verschillende ziekten, bijvoorbeeld sommige kinderziekten, dan door controle op de voeding kunnen plaats hebben, daar immers rotting van sommige voedingsstoffen de ziektekiemen aan den dag doet treden.

INSPECTIE-ONDERWIJS

EXAMENS.

De Inspecteur van het Onderwijs brengt ter kennis van het algemeen, dat de examens ter verkrijging van akten van bekwaamheid tot het geven van onderwijs in de kolonie Curaçao ingevolge artikel 1 van het besluit van den 10den December 1921 (P. B. 1921 No. 79) zullen worden afgenomen in de maand **September 1926.**

Zij, die zich aan eenig examen willen onderwerpen, moeten zich vóór of op den

1sten Juli 1926 schriftelijk

aanmelden bij den Inspecteur van het Onderwijs, onder overlegging van de bij de onderwijsverordening 1907 vereischte akten of bewijzen, benevens van een geboorteakte.

Zij, die eenig examen wenschen af te leggen, moeten den leeftijd van ACHTTIEN JAREN hebben volbracht, tenzij de Gouverneur om bijzondere redenen vergunning verleend het examen eerder af te leggen.

Zij, die zich aanmelden, worden slechts tot het afleggen van het examen toegelaten, wanneer uiterlijk twee dagen vóór het begin der examens ten kantore van den Kolonialen Ontvanger op Curaçao een examengeld is voldaan van:

VIJF GULDEN voor het afleggen van het examen voor de akte van bekwaamheid als onderwijzer(es) der *vierde klasse*, en van het examen in gymnastiek, nuttige of fraaie handwerken;

TIEN GULDEN voor het afleggen van het examen voor de akte van bekwaamheid als onderwijzer(es) der *derde klasse* en van het examen in de wiskunde, het boekhouden, de Spaansche, Engelsche, Fransche of Hoogduitsche taal, welk bedrag verminderd wordt tot vijf gulden, wanneer de candidaat in het bezit is van de akte van bekwaamheid als onderwijzer(es) der derde of vierde klasse;

VIJFTIEN GULDEN voor het afleggen van het examen in de Spaansche, Engelsche, Fransche of Hoogduitsche taal, bedoeld in het 2de lid van artikel 27 en in het 2de lid van artikel 42 der onderwijsverordening 1907.

De candidaten worden opmerkzaam gemaakt op de verslagen der vorige examens, die in de *De Curaçaosche Courant* bekend gemaakt zijn.

Ondergeteekende is tot het geven van inlichtingen over examens te spreken elken ZATERDAG des morgens van **9** tot **12** uur op de Inspectie van het Onderwijs, Fort Amsterdam.

Curaçao, 22 Mei 1926.

De Inspecteur voornoemd,

2—5 P. J. J. v. d. BIESEN.

BUITENLAND.

Moreel verval.

Mr. C. P. van Rossem van de „Haagsche Post", wereldtoerist van beroep, kan niet direct gelden als een te strenge zedemeester, maar wat hij deze week schrijft, kan mede een bijdrage zijn tot de kennis van het moreel verval, waaraan onze huidige samenleving lijdende is.

Mr. C. P. van Rossem, die toch nog al wat gezien heeft van de wereld, en niet direct gevangen zit in de enge banden van conventie, verzucht: „Ik begrijp m.;n tijd niet meer, en nog minder de menschen."

„Elke generatie", schrijft hij, „stelt zich haar normen van zedelijkheid. Welke deze normen zijn voor dezen tijd, ik weet het niet precies, ik kan ze niet formuleeren, ik kan ze slechts illustreeren."

Op een boot van Amerika naar Europa ontmoet hij een Amerikaansche moeder met haar dochter. Hij stelt het meisje de vraag: „En hoe vindt u nu wel zoo'n reisje naar Europa?"

Het meisje kijkt hem aan, trekt haar roodgeverfde lipjes in snibbige ontevredenheid omlaag en antwoordt: „Zoo een reisje naar Europa? Een strop....! Op het oogenblik zijn mijn vriendinnen in New York den heelen dag dronken, en ze spelen tot midden in den nacht bridge. En ik zit op een stomme boot en ik moet naar Europa. Wat moet ik in Europa uitvoeren....?"

Het tweede geval laat zich hier niet uitvoerig vermelden.

Mr. van Rossem en zijn vrouw zijn in een Italiaansch hotel, en onder de gasten is een officier, een enfant chéri van alle vrouwen.

Maar een Engelsche vrouw is spinnijdig omdat de Adonis niet de minste notitie van haar dochters neemt.

Doch op zekeren dag zegt de Engelsche moeder triomfantelijk tot mevr. van Rossem: „Vanmorgen is Giovanni een half uur bij mijn dochters op de slaapkamer geweest....

Voorts vertelt mr. van Rossem van een vader in Chicago die er de volgende filosofie op nahoudt: „Vroeger als iemand zijn zoon stomdronken thuis zag komen, deed hem zoo iets werkelijk verdriet. Maar als tegenwoordig iemand zijn zoon stomdronken ziet thuis komen, dan bekijkt hij hem met zekere jalouzie en zegt tot zichzelf: „Waar, voor den duivel, haalt de jongen het vandaan?"

Een verpleger in het grootste gemeentelijke ziekenhuis van New York, die speciaal werkzaam is in de afdeeling van de dronkaards, de cocaine- en opium-verslaafden vertelt: „U kunt zich niet indenken wat een vreeselijks gebeurt sinds den oorlog, wat een ellende er tegenwoordig gezien wordt in een hospitaal. Je krijgt er den indruk alsof de heele wereld vergiftigd is. Daar worden tegenwoordig menschen binnengebracht, honderden in een staat van delirium tremens, zooals we dat vroeger nooit gezien hebben. In de meeste gevallen moeten ze als vee vastgebonden worden, ze gedragen zich als wilde beesten en in vele gevallen geven ze den geest in dien ontzettenden toestand. En nu zult u denken dat dit alleen voorkomt bij het uitschot van de maatschappij; toch is het dit allerminst. Er worden bij ons meisjes uit goede familie binnengebracht en hoogere rechterlijke ambtenaren en beambten van politie, enfin menschen van elken stand en van elk beroep. En dan spreek ik alleen nog maar van de dronkzucht. Als u wist hoe het vergif van de cocaine tegenwoordig verbreid is en tot welke rampzalige toestanden dit voert, dan zouden uw haren te berge rijzen....."

Ten slotte verhaalt v. Rossem nog van vrouwen, die openlijk verklaren dat ze haar kinderen afschuwelijk vinden, en dat zij er liefst niets mee te maken willen hebben.

„We schijnen", schrijft hij, „een epidemie tegemoet te gaan die zich waarschijnlijk tot een fashionable mode zal ontwikkelen: de afschuw van de moeder voor haar kinderen."

Mr. v. Rossem heeft in zijn aanteekeningen nog vele andere dingen staan die niet te vertellen zijn.

ROMANNETTI.

Eerst na zes-en-twintig-jaar is het gelukt den fameusen rooverhoofdman Romanetti gevangen te nemen. En dan nóg. Vrijwillig heeft hij zich nu overgegeven en er is maar één middel geweest om hem te krijgen: een fusillade van een hinderlaag uit. 't Wonderlijke is, dat men hem nu algemeen betreurt. Ten eerste de romanschrijvers, die in Romanetti altijd een held hebben gevonden van een spannend feuilleton. Maar ook het overgroote deel van de Corsicaansche bevolking en misschien ook verschillende Fransche politici, die hun roem toch maar hebben te danken aan dezen wilde, die drie maal ter dood was veroordeeld. Vandaar dat Romanetti's roem ver uitging buiten Corsica en dat telkens weer zijn naam werd genoemd in het Fransche Parlement, dat de Parijsche bladen speciale vertegenwoordigers naar Corsica zonden om daar den rooverhoofdman te interviewen.

Romannetti was een vondeling. Een kapitein van de gendarmerie had zich over hem ontfermd, maar al spoedig toonde het kereltje zich zoo onhandelbaar en zoo driftig, dat men de handen van hem aftrok.

Als veehoeder kwam hij aan den kost, hij leefde uiterst sober, maar op zekeren dag ontstond er ruzie over een stuk vee en Romanetti, in drift, stak zijn tegenstander dood. Van dat oogenblik af begon de groote strijd, die meer dan een kwarteeuw zou duren. Hij verwilderde hoe langer hoe meer en om het minst begaat hij een moord. Om gelijk te krijgen bestaat er volgens hem maar één middel: dooden. Op één dag legt hij 4 gendarmes neer en als versterking komt, is Ramanetti allang verdwenen in de bergen, waar hij elk schuilhoekje kent. En deze bandiet heeft toch iets aantrekkelijks, zouden we bijna zeggen. Als er verdrukten waren, bemoeide Romanetti er zich mede en de zaak kwam onmiddelijk in orde. Een voorbeeld; een employé bij een rijken econoom werd op schandelijke wijze uitgebuit. Maar de klerk moest er in berusten, wijl er maar een keuze voor hem overbleef, ontslag. En daarmede zouden hij en zijn gezin op straat staan. Romanetti hoorde van dat geval; trouwens hij was op de hoogte van alles wat op zijn eiland geschiedde. De snorkende econoom vond ineens een donkere verschijning voor zijn bed. De rooverhoofdman dreigde alles te zullen plunderen, als de man er niet onmiddelijk voor zorgde, dat zijn employé een betere positie kreeg en hij ging niet weg voor het zwart op wit stond. De bibberende patroon schreef wat de rooverhoofdman dicteerde. Een ander voorbeeld: Arme pachters konden hun pacht niet opbrengen en men dreigde hen, bij niet-betaling het eenige stuk vee, dat ze bezaten, in beslag te zullen nemen en hun inboedeltje te verkoopen. Romanetti kwam tusschenbeide. Niet alleen teekende de landheer een papier, waarbij hij voor drie jaren de pachters met rust zou laten zonder betaling, maar hij moest nog twee van zijn beste beesten afstaan aan de arme lieden. Op een anderen dag kreeg hij de mededeeling, dat een van zijn trawanten — want langzamerhand had Romanetti een heele bende om zich heen — slaags was geraakt met een gendarme. Spoorslags reed de chef heen om zijn kameraad zoo noodig hulp te bieden, maar toen hij op de plaats aankwam zag hij, dat zijn trawant het alleen wel afkon en den schreeuwenden gendarme meesleepte naar een afgrond met de bedoeling hem er in te gooien. Romanetti haalde de twee vechtenden van elkaar.

— Ben je getrouwd? Heb je kinderen? snauwde hij den gendarme toe.

De ongelukkige knikte.

— Schiet dan maar gauw op.... en met gaf hij hem een flinken trap.... en bemoei je nooit meer met onze zaken.

Was het wonder, dat deze „bandiet" even veel vrienden als vijanden had? Het verklaart ook waarom hij zoo lang vrijuit kon gaan. Dreigde hem gevaar, dan waren er altijd, die uit erkentelijkheid een poging deden om hem te redden. En.... de gendarmerie, deels uit vrees, deels uit sympathie, spaarde hem. Een poging doen om hem neer te schieten moest absoluut met succes zijn verzekerd, anders zou men het niet aandurven, te beducht voor zijn wraak.

Romanetti kende zijn macht, en van daar zijn ongeloofelijke brutaliteit. Geheel in zijn eentje daalde hij soms naar de stad af. Hij was zoo langzamerhand een attractie van het eiland geworden.

Op zekeren dag hadden een paar Engelsche toeristen zich de wonderlijke geschiedenis van den rooverhoofdman laten vertellen, in een café te Ajaccio. De gids had ook gezegd, dat Romanetti overal ooren had....

— Als dat zoo is, dan hoop ik dat hij vanavond bij ons in het hotel komt en dan houd ik 10.000 francs tot zijn beschikking, zei een de Engelschen.

En 's avonds terwijl de toeristen rustig bij elkaar zaten in de veranda, sprong er ineens een donkere figuur over de balustrade, nam met een breed gebaar zijn vilthoed af, en stelde zich voor:

— Romanetti...

Toen hij de premie had, stapte hij op 'n telefoon-toestel toe en belde op:

— Hallo, het bureau van de gendarmerie? Romanetti hier. Als u gauw uw mannetjes hier aan het hotel zendt, vinden ze me....

Vervolgens stak hij kalm een sigaar op, dronk een glas Whisky, slingerde zich op zijn paard, en toen de gendarmes kwamen, was hij natuurlijk al ver weg.

Als er kermis in een dorp was verscheen Romanetti er. Dan dronk hij als een tempelier, maar zoodra het snerpende fluitje klonk van een van zijn zeven trawanten, die altijd onzichtbaar bleven, maar hem overal vergezelden, was hij in eens weer nuchter en stormde heen, zoodat de gendarmes te laat kwamen.

Romanetti, die lezen noch schrijven kon, oefende op alles pressie uit. Bij verkiezingen voor de Fransche Kamer stemde men als één man op den candidaat, door Romanetti aang[...] zen. Coty, de Parijsche multimil[...] nair, is er zoo bij de laatste ve[...] zingen gekomen en de zaak [...] zelfs heel veel herrie teweeggebr[...] Of hem dat alles iets oplev[...] durven we niet zeggen, maar he[...] in elk geval een feit, dat hij rij[...] gestorven. Misschien ook hebbe[...] talrijke beroovingen en inbraken [...] dit kapitaal opgeleverd. Hij ro[...] en stal slechts daar, waar vol[...] hem te veel rijkdom was; hij h[...] er de zeer primitieve ideeën op [...] dat onze maatschappij absoluut [...] keerd is ingedeeld: de één rijk en [...] ander arm.

En hierin was hij consequent, w[...] hij verdeelde zijn buit onder de [...] men en misdeelden. Het eenige [...] hij nooit heeft bezeten, was: een [...] Daar achtte hij zich niet veilig. [...] die jaren lang heeft hij buiten, in [...] bergen en in het bosch geslap[...] wakker bij het minste geluid.

Mr. Campinchi, de beroemde [...] rijsche advocaat, die als kind met [...] manetti op school heeft gegaan en [...] jaarlijks zijn vacantie op Corsica do[...] brengt, vertelde ons het volgende:

— Elken keer dat ik er kw[...] kreeg ik 's nachts, onaangediend [...] zoek van Romanetti. Dan kwam [...] een uurtje babbelen met me. De l[...] ste maal dat we elkaar spraken, [...] klaagde hij zich, voelde hij wel, [...] hij dit harde leven niet altijd [...] kunnen volhouden.

— Geef je maar over, Roman[...] zei ik hem.

— Verdedig u me?

— Natuurlijk.

— En krijgt u me vrij?

— Hm, dat weet ik niet... d[...] maal ter dood veroordeeld... hoev[...] moorden heb je begaan?

Hij haalde de ouders op.

— Ik weet 't niet precies meer [...] maar nee, dan is 't toch maar b[...] dat ik zoo blijf als ik ben...

De officieele lezing luidt dat de g[...] darmes Romanetti hebben dood[...] schoten.

Maar men gelooft algemeen dat [...] verraden is en dat één van zijn [...] wanten den chef heeft neergelegd.

Zeker is het dat deze groote rom[...] tische bandiet door duizenden wo[...] betreurd.

Rt, Nbl.

Bekendmaking.

De verkoop van juwe len en [...] gouden en zilveren voorwerpen [...] Spaar- en Beleenbank van Curaç[...] beleend van den **2 Juli 1924** *af [...] en met* **31 December 1924** *onder [...]* **3811** *I tot en met* **3304** *K, zal pla[...] hebben, op Donderdag den* **10[...] Juni** *a.s. 's morgens om 9 uur en v[...] gende Donderdagen.*

Belanghebbenden worden verzo[...] den verkoop te voorkomen door [...] aanzuivering der verschuldigde in[...] resten.

Curaçao den 29 Maart 1926

de Voorzitter

H. J. COHEN HENRIQUEZ.